

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref:
201107236-/HHH

Vår ref:
201125489-9

Dato:
19.03.2012

ØKT BRUK AV KONFLIKTRÅD - HØRINGSUTTALELSE FRA KRIMINALOMSORGEN REGION ØST

Kriminalomsorgen region øst viser til Justisdepartementets brev av 19.12.2011 hvor rapporten "Økt bruk av konfliktråd" ble sendt på høring.

Region øst mener at begrepet "gjenopprettende prosess" er godt, og at det er på tide å etablere et norsk begrep for Restorative Justice. Gjenopprettende prosess gjenspeiler det helt sentrale i det faglige utgangspunktet, nemlig at det har skjedd en skade og denne søkes redusert/gjenopprettet ved en prosess mellom partene.

Bruken av gjenopprettende prosess bør økes. Det er både internasjonalt og fra Norge dokumentert erfaring med at gjenopprettende prosess kan gi betydelige positive effekter for både skadelidte og skadevolder. At det fremmes forslag som øker bruken av gjenopprettende prosess gis derfor støtte. Region øst savner likevel flere forslag fra arbeidsgruppen hvor gjenopprettende prosess kunne bli en viktigere del av vanlig straffegjennomføring. Det angår voksne i like stor grad som unge.

Region øst stiller seg kritisk og spørrende til om forslagene totalt sett ikke medfører en utvikling som i noen grad fjerner den gjenopprettende prosess fra dens faglige utgangspunkt her i Norge, eksempelvis forslaget om at barn under 18 år kan gjennomføre megling i konfliktråd ved offerløs kriminalitet. En av grunntankene i den gjenopprettende prosess er at offer/skadelidte skal kunne oppleve gjenopprettelse, og at møtet/dialogen/avtalen mellom offer og lovbrøttere har en stor verdi for begge parter. Dette er også belyst flere steder i rapporten, herunder i punkt 3.8. *Forskjeller mellom tradisjonell strafferettsbehandling og gjenopprettende prosess.*

Ved å åpne for offerløs kriminalitet skjer det derfor en utvikling som delvis strider imot den ideologiske forankring for gjenopprettende prosess; konflikten skal løses av de parter som eier den, nemlig partene. Det kan selvfølgelig argumenteres for at det alltid er et offer for kriminalitet, nemlig samfunnet og samfunnets verdier. Dette er i og for seg riktig, men man beveger seg da inn i det som er begrunnelsen for ordinære straffereaksjoner. Dette er en utvikling bort fra selve grunnideen med konfliktrådet, som en allerede har sett tendenser til. En slik endring bør først eventuelt skje etter en prinsipiell debatt med bred deltakelse, ikke som en følge at det gradvis legges flere, nye oppgaver til konfliktrådet på en måte som gjør utvidelsene av mandatet fragmenteres.

Region øst har merket seg at forslaget til ny konfliktrådslov bruker begrepet møte i stedet for mekling, og at det gjennomgående benevnes at oppfølging i konfliktråd skal være en reaksjon - en *ny straffereaksjon*, jf side 82: "*Oppfølging i konfliktråd vil være en følbar reaksjon der gjerningspersonen får klare signaler fra samfunnet om at det hun eller han har gjort ikke er akseptert*" og jf. side 84: "*Tiltakene som iverksettes kan være forholdsvis omfattende og inngripende.*"

Samlet sett er dette en begrepsbruk og beskrivelser i dokumentet som er svært likt det som er tilfelle for alternative straffereaksjoner som ligger under kriminalomsorgen. Det kan være grunn til å stille spørsmål ved om dette er ønskelig, eller om man språklig og faktisk sett i større grad bør forsøke å holde fast på det som gjør gjenopprettende prosess annerledes enn straffe-gjennomføring i kriminalomsorgen.

Ett av de vesentligste elementene ved gjennomføring av reaksjoner er at eventuelt mislighold følges opp på en effektiv måte. Gruppen foreslår at bruddmeldinger følges opp av påtalemyndigheten, og det bør gjøres der påtaleunntatelse er hjemmelen for reaksjonen. Friomsorgen har imidlertid ofte erfaring for at oppfølging av brudd på betingede dommer ikke blir godt nok fulgt opp av påtalemyndigheten.

Målgruppen for den nye straffereaksjonen ungdomsoppfølging i konfliktråd, er tenkt å være straffesaker som ellers ville ha fått betinget dom eller nedre sjikt av samfunnsstraffen. Arbeidsgruppen mener flere dommer bør gjøres delvis betinget av at domfelte får oppfølging i konfliktrådet (s.84). Dette betyr med andre ord at ordningen er tenkt benyttet også på virkeområdet til ubetinget fengselsstraff.

Region øst mener at det av ovennevnte grunner er rimelig å spørre om ikke rapporten dels kan være noe selvmotsigende, da arbeidsgruppen på side 12 sier: "*.....ønsker ikke at konfliktrådet skal bli et nytt straffegjennomføringsorgan, ved siden av kriminalomsorgen*".

Region øst vil avslutningsvis bemerke at det kan være grunn til å reise spørsmål ved om vi ikke er i ferd med å få vel mange konkurrerende straffereaksjoner og straffegjennomføringsformer for de samme målgruppene. Det er all grunn til å merke seg at reaksjoner overfor unge lovbrøyttere under 18 år jevnt har gått nedover de siste årene. Dette viser både statistikken fra Riksadvokaten hva gjelder påtaleavgjørelser, fra Konfliktrådet hva gjelder meglede saker og fra kriminalomsorgen hva gjelder unge både under oppfølging av friomsorgen og i fengsel. Den generelle utviklingen er også at registrert kriminalitet på de fleste områder som berører oss som fornærmede går ned, og at det er den organiserte, internasjonale, grenseoverskridende kriminaliteten som øker i omfang og alvorlighetsgrad.

Unni Lineikro
assisterende regiondirektør

Jan Popelka
underdirektør